SPOMEŇ SI V PRAVÝ ČAS

Mary Baloghová

Mary Baloghová

SPOMEŇ SI V PRAVÝ ČAS

MARY BALOGH
Remember When

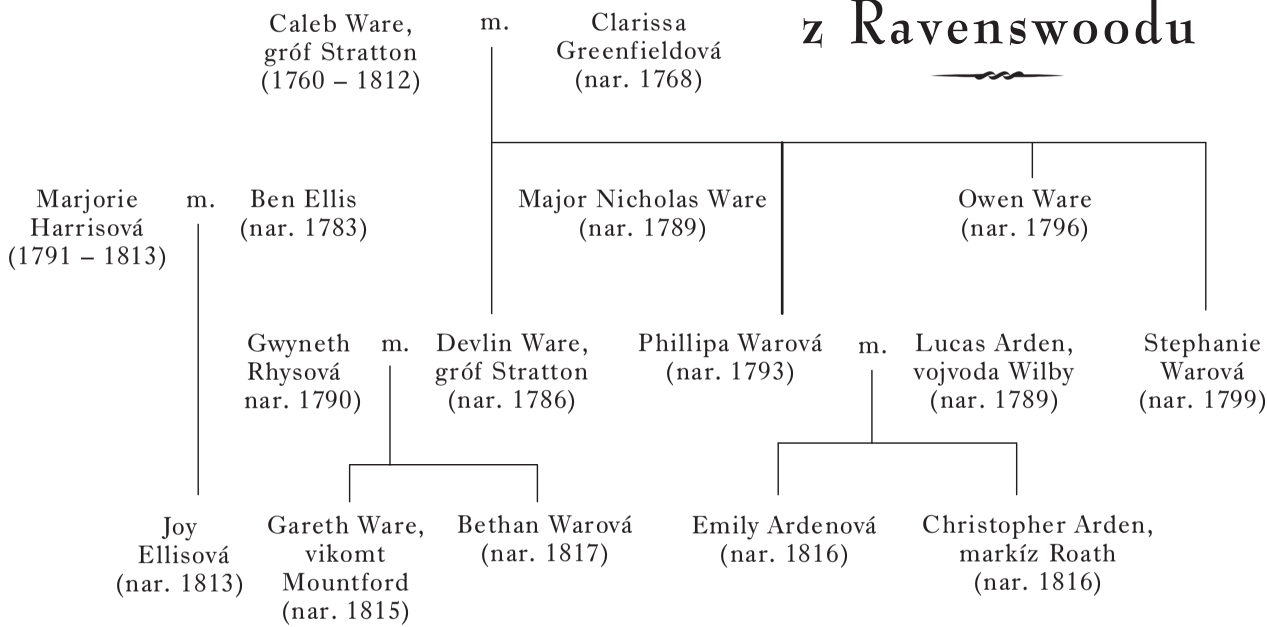
By arrangement with Maria Carvainis Agency, Inc.
and P. & R. Permissions and Rights Limited
Translated from the English REMEMBER WHEN
Copyright © 2025 by Mary Balogh
All rights reserved
First published in the United States of America by Berkley,
an imprint of Penguin Random House LLC.

Translation © 2026 by Tamara Chovanová
Cover design © 2026 by Juraj Šramko
Cover photo © 2026 by Lee Avison / Trevillion Images
Slovak edition © 2026 by IKAR, a.s.

Tento príbeh je fikcia. Všetky mená, postavy, miesta a udalosti sú výplodom autorkinej fantázie alebo súčasťou vymysleného príbehu. Akákoľvek podobnosť so skutočnými miestami, udalosťami a žijúcimi či nežijúcimi osobami je náhodná.

ISBN 978-80-575-1040-6

Rodina Warovcov z Ravenswoodu

PROLÓG

1785

NA TEN OKAMIH MATTHEW TAYLOR nikdy nezabudne. Možno to bola neskutočná predstava, keď mal osemnásť rokov a pred sebou celý život a množstvo životných skúseností. Aspoň to hovorili jeho rodičia. Akoby detstvo a roky dospievania neboli dôležité.

No vedel, že si to bude navždy pamätať. Pozoroval Clarissu Greenfieldovú, hltal ju pohľadom, želal si, aby tá chvíľa trvala večne, dúfal, že ešte chvíľu sa nepohne a neprehovorí.

Opierala sa o vysoký strom, s rukami za chrbtom, dlane pritlačené na kmeň. Matthew ani necítil vánok, no jej rozvieval dlhú, širokú sukňu aj tmavé vlasy, slamený čepiec pustila na zem. Bola až bolestne krásna a v mladučkej tvári sa jej zračila vrodená dobrosrdečnosť.

Mala sedemnásť rokov.

Ich rodiny bývali vedľa seba. Väčšiu časť života bola jeho najbližšou priateľkou, a pritom mali celkom odliš-

né povahy a temperament. Pokojná Clarissa poslúchala rodičov aj guvernantku, želali si, aby z nej vyrástla mladá dáma. Ľúbili ju. Mala rada aj svojho dobrosrdečného brata, mladšieho o päť rokov. Matthewovi sa zdalo, že v rodine Greenfieldovcov nikdy nevládli nezhody.

A on do rodiny vôbec nezapadal. Chcel mať rád svojich rodičov aj brata Reginalda, o desať rokov staršieho. Niekedy veľkoryso priznával, že pravdepodobne aj oni ho chceli mať radi, usilovali sa o to, ale akosi im to nešlo. Jeho matka a otec mali skostnatené predstavy o tom, aký má byť ich druhý syn, ak chce v budúcnosti žiť úctyhodne a v blahobyte. Jeho otec bol džentlmen, no nevlastnil veľké majetky. A po jeho smrti malo všetko pripadnúť Reginaldovi, aj jeho otec zdedil majetok po svojom otcovi a jeho dvaja mladší bratia si vybudovali úspešnú kariéru, starší bol diplomat, mladší právnik. Matthew sa nikdy nestretol s nijakým strýkom ani s ich manželkami a deťmi, svojimi bratancami. Strýkovia si s otcom písali, no nikdy ho neprišli navštíviť. Otec mu ich dával za vzor, chcel, aby sa Matthew usiloval o takú kariéru. Ak sa chce venovať profesii, aká preňho bola vhodná vzhľadom na jeho pôvod, mal by byť vzdelaný.

Počas dospievania sa mal pripravovať na takú budúcnosť. Keď zaháľal a správal sa inak, ako plánovali, rázne ho napomínali. Ako osemnásťročný sa Matthew obzeral dozadu a zdalo sa mu, že mu nikdy nedovolili, aby bol z neho obyčajný chlapec, aby skúmal svet a možno v ňom aj nachádzal potešenie.

Dosť zavčasu si uvedomil, že nemôže vždy, alebo hoci len často vyhovieť očakávaniam svojich rodičov. V detstve ho večne, znova a znova hrešili a trestali za správanie, ktoré mu bolo prirodzené – napríklad keď

spadol do potoka, lebo sa pokúšal prejsť na druhý breh po klzkých skalách, hoci ho upozorňovali, že je to nebezpečné; keď stružlikal drevo nožom, ktorý ani nemal držať v ruke – a keď po sebe neupratal hobliny popadané na dlážku; keď prišiel domov neskoro a oni čakali na popoludňajší čaj návštevu – nielenže prišiel neskoro, ale aj spotený a zablatený od hlavy po päty. Niekedy si myslel, že trávi vo svojej izbe o suchom chlebe a vode viac času než inde, spoločnosť mu robila iba Biblia.

Dokonca aj jeho stará matka – mamina matka žila na susednom majetku, o dva domy ďalej ako Greenfieldovci –, ktorú v detstve často navštevoval, mu jedného dňa povedala, že ak sa doma nezačne správať slušne, nebude vítaný ani u nej. Odvtedy tam nikdy dobrovoľne nešiel.

Už sa ani nepokúšal o to, že by sa zmenil. Vyrástol z neho náladový, vzdorovitý chlapec. Aj jeho brat Reggie, ktorého v detstve zbožňoval, ho začal trestať za zlé správanie a odmietal s ním chytať ryby v potoku, púšťať na lúke šarkana alebo chodiť do dedinského obchodu a kupovať sladkosti. Keď sa Matthew na protest ešte väčšmi búril, Reggie sa k nemu správal ešte protivnejšie a navždy sa z neho stal Reginald. Ich matka niekedy plakala a sťažovala sa, že si nezaslúži také neposlušné, nevďačné dieťa. A čím viac otec Matthewa upozorňoval, aby poslúchal, Matthew robil pravý opak.

Život doma sa stal neznesiteľným – možno pre všetkých. Matthewovi sa v čase dospievania zdalo, že jeho jedinou skutočnou priateľkou je Clarissa Greenfieldová. Iba ona ho prijala takého, aký bol, no nikdy sa nepokúšala ospravedlniť jeho výčiny; keď mu napríklad kázali, aby sa hral s loptou ďalej od domu, náročky ko-

pol loptu do okna, pri ktorom stál otec. Clarissa sa ho vždy len spýtala: Prečo?

Tú otázku mu v čase dospievania kládla často, ale nikdy v tom nebolo skryté obvinenie, ako keď sa ho to isté spýtali rodičia. Len čakala vysvetlenie. Navyše vždy ho vypočula a nikdy mu nedohovárala, že urobil niečo zlé alebo by to mal napraviť. Keď potreboval, nechala ho, nech sa vyrozpráva, aby ho prešla zlá nálada a sebaľútosť. Počúvala, až kým vysypal všetky ponosy a nezačal hovoriť o svojich snoch, potom on počúval, o čom snívala ona.

Vždy z neho dostala to najlepšie, nevedel, ako to robí. Žeby to bolo len tým, že bola dobrá poslucháčka? Že ho nikdy neodsudzovala? Keď mala príležitosť, vedela zaujímavo rozprávať a bola z nej veselá, zábavná spoločníčka. Často sa spolu dochuti smiali na pochabostiach, vlastne s nikým iným sa nevedel zasmiať. Iba ona mu dovolila, aby bol šťastný po svojom, aby sa tešil a zabával.

Počas dlhých letných dní sa často jašili, ale vždy sa zdržiavali na majetku jej otca, lebo tak sa to od nej očakávalo. Prechádzali sa, pobehovali, čľapkali sa v potoku, ležali na tráve, trhali púpavy, vili z nich venčeky a donekonečna sa rozprávali o tom i onom. Niekedy len sedeli v tráve s prekríženými nohami, kolená sa im takmer dotýkali, on niečo stružlikal a ona skúšala uhádnuť, čo to bude.

„Bobor," povedala. „Je veľmi pekný, Matthew."

„Veverička," odvetil a obaja sa zasmiali.

Nikdy mu nehovorila, že si musí dávať pozor, keď má v ruke nôž. Vždy obdivovala jeho výtvory, aj vtedy, keď veveričku pokladala za bobra.

Aj v zime sa niekedy spolu prechádzali v parku, zababušení, bolo im vidieť iba oči, ale častejšie sedávali v malom, neveľmi využívanom salóne, slúžky im tam

priniesli koláče, lievance, horúcu čokoládu alebo čaj a pani Greenfieldová sa ho vypytovala, či jeho mama vie, kde je.

„Domyslí si to," odvetil vždy.

Usmiala sa a povedala mu, že pošle jeho mame odkaz, aby si oňho nerobila obavy, a vždy dodala, kedy ho vypraví domov. Ale rozprávala sa s ním s úsmevom. A najzvláštnejšie bolo, že vždy odišiel tak, ako sa s jeho mamou dohodli, a náhlil sa domov, aby jeho mama nemala čo vyčítať pani Greenfieldovej.

Teraz Matthew pozoroval Clarissu, ako sa opiera o strom. Aj ona už bola dospelá, tak ako on. Ale po tých rokoch mu zlomila srdce. Ach, možno bolo prehnané opísať tak jeho city, no hrozilo, že ju stratí, a usiloval sa potlačiť ten pocit. Tá strata bude neznesiteľná. Bolo by hlúpe, možno pochabé tvrdiť, že má zlomené srdce, veď ani nevedel, čo to znamená. Bože dobrý, veď má len osemnásť.

Sledoval Clarissin pohľad – hľadela na nekonečný trávnik, na stromy v diaľke. V tvári jej žiarilo popoludňajšie slnko, no nevedel, na čo myslí. Hľadí do žiarivej budúcnosti, alebo nostalgicky do minulosti? Alebo zostala v prítomnosti, cítila na tvári a vo vlasoch vánok a uvedomovala si, že všetko známe sa zmení? Uvedomovala si, že Matthew je nablízku, alebo aj zabudla, že je tam? Vie, že mu zlomila srdce?

Určite je aspoň trochu smutná, musí byť smutná aj ona… Koniec koncov mala ho rada – no len ako priateľa. Ale dnes sa nepoddávala smútku. To vedel. Povedala mu to.

„Je taký… úžasný, Matthew," vzdychla. „Príťažlivý, šarmantný, dobrosrdečný. A ten úsmev! Všetci ho obdivujú. Mama hovorí, že je to možno najlepšia partia v Anglicku. Ale on si vybral mňa."

Odkedy pred tromi alebo štyrmi rokmi zomrel otec Caleba Wara, Clarissa stále rozprávala o grófovi Strattonovi. Žil asi pätnásť kilometrov odtiaľ, kúsok od dediny Boscombe, v Ravenswoodskom sídle, impozantnej rezidencii s veľkým parkom. Matthew ho raz-dva razy videl a počul, že susedia si ho vážia, ale osobne sa s ním nepoznal. Stratton mohol mať dvadsaťštyri alebo dvadsaťpäť rokov a naozaj bol skvelá partia, povrávalo sa, že je závratne bohatý.

Pred dvoma dňami gróf s grófkou vdovou, jeho matkou, prišiel popoludní na čaj ku Greenfieldovcom. Pred odchodom sa gróf s pánom Greenfieldom dohodol, že sa vráti o tri dni – teda zajtra –, aby spolu prebrali čosi, čo bolo pre oboch dôležité. Jeho matka sa zatiaľ rozprávala medzi štyrmi očami s pani Greenfieldovou a obe dámy sa zhodli v názore, že si veľmi želajú, aby sa ich rodiny spojili, presnejšie, aby ich spájal manželský zväzok ich detí.

Takže Stratton mal prísť zajtra, aby sa porozprával s Richardom Greenfieldom, a nebolo tajomstvom, o čom sa budú rozprávať. Pravdepodobne hneď aj požiada Clarissu o ruku.

Chystala sa prijať jeho žiadosť, hoci mala len sedemnásť. Keby chcela odložiť rozhodnutie o rok-dva, mohla by prísť o príležitosť. Gróf Stratton by sa mohol oženiť s inou, má na výber. Jeho matka podľa všetkého vysvetlila pani Greenfieldovej, že bude radšej, ak sa ožení s dcérou váženého suseda než s dcérou niekoho vyššie postaveného, o kom nič nevie. Caleb by sa už mal usadiť, bolo načase. Musí sa postarať o dedičov. Okrem toho v poslednom čase bol dosť nepokojný, očividne potreboval, by ho upokojila manželka. Keby Clarissa žiadala, aby jej dali viac času, Stratton ani jeho matka by určite nepočkali.

Hoci Richard a Ellen Greenfieldovci si zrejme uvedomovali, koľko rokov má ich dcéra, zdala sa im na sobáš mladá, vedeli aj to, aká je to pre ňu česť, aké ohromujúce vyhliadky jej to manželstvo poskytne. Stane sa z nej grófka Strattonová! Získa prestížne postavenie, nesmierne bohatstvo. Navyše v Ravenswoode im bude nablízku. Prečo by tento zväzok nepodporovali?

Clarissu však do ničoho nenútili. Sami jej pripomenuli, že je veľmi mladá a keby sa chcela vydať až o pár rokov, mohli by ju predstaviť na kráľovskom dvore a užila by si spoločenskú sezónu v Londýne, kde by mohla upútať pozornosť iných mladých džentlmenov, z ktorých by takisto mohla byť dobrá partia. Ak si to želá, jej otec to Strattonovi oznámi, aby sa nedostal do rozpakov, keby ju formálne požiadal o ruku a ona by ho odmietla.

Boli opatrní a brali do úvahy city svojej dcéry. Vychovali ju ako dámu, ktorá môže mať veľké očakávania, ale nikdy by ju nenútili do ničoho, o čom by pochybovala.

Clarisse však celá situácia nesmierne lichotila. A vzrušila ju. Nielen vyhliadka, že získa titul a domov v Ravenswoode, ale… aj to, že sa vydá za grófa Strattona. V minulosti ho videla len zopár ráz, no…

„Je úžasný," opakovala Matthewovi. A on pochopil, že je do toho muža zaľúbená, hoci ho vôbec nepozná.

Pritom jeho, Matthewa Taylora, poznala celý život. Dlhé roky boli blízki priatelia, no iba priatelia, pripomínal si, keď tam stál, mierne rozkročený, s rukami za chrbtom, a pozoroval ju, ako hľadí do diaľky.

Najradšej by ten okamih navždy zvečnil, no nikdy nebol dobrý maliar. Medzi obrazom, ktorý videl v hlave, a obrazom, ktorý dal na papier alebo plátno, nebol

súlad. Hnevalo ho to, lebo obraz v hlave bol vždy živý, naliehavý, neodbytný. Pri tom pomyslení ho svrbeli prsty za chrbtom. Rád by ju vykresal do dreva. Nieže by mu drevorezba išla dobre, ale túžil sa venovať práve práci s drevom. V dreve videl život, tvary. Videl v ňom dušu a túžil ju odhaliť s pomocou svojho noža či dláta.

Nikdy ho nikto nepovzbudzoval, aby prejavil talent, možno by z neho mohol byť rezbár. V skutočnosti to bolo práve naopak, odrádzali ho. Takže sa nezdokonaľoval. Možno jedného dňa… Ach, jedného dňa vytesá tento výjav.

Alebo naň zabudne?

Nie. Nikdy na to nezabudne.

Clarissa ho pokladala len za priateľa, netušila, že pred ňou stojí zaľúbený mladý muž. Bol do nej zaľúbený už dlhšie, aspoň rok. Samozrejme, nikdy sa s tým nikomu neprizná, a už vôbec nie jej. Je len mladší syn neveľmi bohatého zemana a ona je dcéra Richarda Greenfielda, ktorý nemal titul, no patril k vyššej šľachte s bezchybným rodokmeňom nielen zo svojej strany, ale aj zo strany manželky. Mal aspoň dvojnásobne väčší dom a park než Taylorovci, prosperujúcu farmu a slušný majetok. Greenfieldovci sa k Matthewovi správali vždy láskavo, ale aby sa oženil s ich jedinou dcérou, to neprichádzalo do úvahy. Nikdy to ani nemuseli vysloviť nahlas. Matthew to chápal, no postupne sa zaľúbil do svojej priateľky z detstva. Uvedomoval si, že mu to prinesie bolesť, možno mu to zlomí srdce, po čase sa Clarissa určite vydá.

Lenže za niekoho iného.

Nečakal však, že sa to stane tak rýchlo. Nebol pripravený na to, čo mu dnes povedala. Nestihol si obrniť srdce. Možno s tým rátal o rok-dva.

Vtom sa obrátila, hľadela priamo naňho. Neusmievala sa.

„Matthew, ty sa netešíš so mnou?“ spýtala sa ticho.

Podišiel bližšie, postavil sa pred ňu.

„Teším sa, ak si šťastná,“ odvetil. „Si šťastná?“

Zahľadela sa mu do očí, nevedel si vysvetliť ten pohľad. Zvyčajne jej všetko vyčítal z tváre.

„Som šťastná,“ povedala. „Verím, že budem mať dobré manželstvo – a to sú zrejme slabé slová, ale to znamená, že sa všetko zmení. Nebudem ďaleko, no toto už nebude môj domov. Bude zo mňa Clarissa Warová z Ravenswoodskeho sídla, grófka Strattonová. Áno, som šťastná, Matthew, dokonca som vzrušená. Verím, že s ním budem šťastná. Je láskavý, šarmantný. Keď prišiel s grófkou vdovou na čaj, očaril ma. Ale ako to bude s naším priateľstvom? Keby si nebol muž, pokračovalo by, ale to, že si muž, je istou nevýhodou.“

Usmiala sa naňho.

„Áno,“ prikývol iba.

„Nemôžeme predsa chodiť hore-dolu, len aby sme spolu trávili čas, nemyslíš?“

„Nie, to nemôžeme,“ súhlasil. Snažil sa usmiať, ale nevedel donútiť svaly na tvári, aby vyhoveli jeho želaniu.

„A čo chceš robiť ty, Matthew?“ spýtala sa. „Rob niečo, aby si bol šťastný.“

Pokrčil plecami. „Niečo si nájdem,“ zamrmlal. „Nemienim sa stať kňazom, vojakom, námorníkom ani právnikom, ale niečo vymyslím. Žiaľ, otca nikdy neuspokojím. My dvaja nikdy nebudeme vedieť diskutovať o mojich možnostiach ako rovný s rovným, hoci už mám osemnásť rokov. Ale ty si o mňa nerob obavy. Všetko dopadne dobre.“

„Veríš tomu?“ Tie slová ho takmer vykoľajili. Zdvihla ruku, položila mu dlaň na líce. „Aj ty jedného dňa nájdeš, čo hľadáš, a budeš šťastný. Nemal by si sa uspokojiť s hocičím. A tvoj otec to bezpochyby myslí dobre, len ti chce zaistiť budúcnosť. Hľadaj, Matthew, rob niečo, nebuď len vzdorovitý chlapec.“

V očiach mala slzy a možno aj on slzil, nebol si istý. Zažmurkal.

„Sľúb mi to,“ naliehala.

„Sľubujem,“ odvetil, hoci nevedel, ako človek nájde niečo, čo nevie pomenovať. Alebo – kde to má hľadať… A teraz mu počas ich dlhého priateľstva jediný raz dala radu. Dokonca naliehavo.

Hľadeli na seba, tváre mali celkom blízko a on zúfalo túžil, aby boli ešte bližšie. Rád by ju pobozkal. Aspoň raz, na rozlúčku, rád by jej zaželal veľa šťastia. Ale bola by to veľká chyba – keby ju pobozkal, pochopila by to a určite by zosmutnela. A on by vedel – hoci už to vedel aj teraz –, že je to beznádejné a predstava o zaľúbencoch, ktorých rozdelia okolnosti, by bola navždy zničená. Vyzeral by hlúpo a vedel, že by sa tak cítil, vždy keď by ju v budúcnosti uvidel – a z času na čas ju určite uvidí.

„Teraz mi ty sľúb, že budeš šťastná,“ naliehal, „že budeš žiť šťastne na veky vekov.“

Hneď sa usmiala žiarivejšie. „Sľubujem.“

Zohla sa po čepiec na zemi. Zviazala si vlasy aj stužku na čepci, prihladila si rukami širokú sukňu, s úsmevom naňho pozrela.

„Načase, aby sme sa obaja vrátili domov,“ zvrtla sa k domu. Počkala, kým vykročí zarovno s ňou.

Clarissa išla domov s Matthewom po boku a premýšľala, aké je to krásne – mať sedemnásť, prekypovať šťas-

tím z očakávania úchvatnej budúcnosti, no zároveň ju čosi ťažilo na srdci. Má rada dvoch mužov, pritom jedného poznala celý život, druhého takmer vôbec nepoznala.

Vždy mala rada Matthewa Taylora. Boli takmer rovesníci, jeho brat bol od neho o desať rokov starší, jej brat George bol od nej mladší o päť rokov. S Matthewom sa venovali tým istým záľubám, niekedy kráčali celé kilometre, nevšímali si, koľko prešli. Čľapkali sa v potoku alebo celé hodiny sedeli na konári a pozorovali oblaky plávajúce nad ich hlavami. A donekonečna sa rozprávali o všetkom a o ničom.

Samozrejme, boli celkom rozdielni. Ona túžila naučiť sa všetko, čo má vedieť mladá dáma, a chcela, aby ju mali radi všetci, mladí aj starí, bohatí aj chudobní. Dáma musí byť na úžitok rodine, priateľom, susedom aj sluhom, a ona to chcela robiť dobre. Matthew jej niekedy žartom povedal, že je trdlo, no vždy to povedal milo, nepoznačilo to ich priateľstvo. On bol rojko a rebel, doma mal stále problémy a niekedy ich vyvolával úmyselne, akoby sa mu páčilo, keď sa dospelí hnevali a trestali ho. Niekedy mu vyčítala ľahkovážnosť. Ale nikdy jej ani na um nezišlo, že by ich priateľstvo ukončila.

Teraz by bola radšej, keby sa do nej nezaľúbil, no obávala sa, že je zaľúbený. A bola by radšej, keby ani ona nebola doňho trochu zaľúbená, hoci – obávala sa, že aj ona je možno zaľúbená. No ona uvažuje rozumne, nebude povzbudzovať rodiace sa city – ani jeho, ani svoje.

Bola milovaná dcéra bohatého zemana, príslušníka smotánky! Vždy vedela, že keď dospeje, môže očakávať, že sa dobre, dokonca skvelo vydá. Matthew bol druhý syn neveľmi zámožného zemana, a keď dospeje,

musí sa pobrať vlastnou cestou, no musí si ju nájsť. Jeho starší brat zdedí všetko vrátane majetku starej mamy z matkinej strany, stará mama to nikdy netajila.

Žiaľ, Matthewovi sa nepáčili možnosti, ktoré mu navrhoval otec – nechcel byť kňazom, vojenským dôstojníkom ani získať miesto v parlamente. Nechcel byť ani diplomat či právnik, hoci jeho strýkovia sa ponúkli, že na začiatku mu pomôžu. Nepáčila sa mu ani predstava, že si uchmatne bohatú dedičku, ako navrhovala jeho matka. Clarisse povedal, vraj jeho by ani nechcela nijaká bohatá dedička so zdravým rozumom.

Otec s ním už dávno stratil trpezlivosť. Jeho brat sa pred tromi rokmi oženil a krátko za sebou pribudli do jeho rodiny dvaja synovia. A Matthew len rebeloval. Clarissa krútila hlavou, no málokedy, možno nikdy ho nehrešila. Vždy ho vypočula a cítila s ním, vedela, že jeho vzdorovité správanie je volaním o pomoc, prosbou, aby ho mali radi takého, aký je. Raz ho dokonca objala, keď plakal, no vtedy mal len desať rokov, viac sa to nezopakovalo.

Matthew Taylor jednoducho nevedel, kto je a kam patrí. A podľa Clarissy nemal ideálnu rodinu, nepomohla mu, aby našiel odpovede. Mysleli to s ním dobre, určite ho majú radi a boja sa o jeho budúcnosť, ale nechápali, že Matthew nikdy nezapadne do ich vekmi sformovanej predstavy. Čím viac naňho tlačili, tým viac sa búril.

Pravdupovediac, ani sama nevedela, ako by niekto mohol pomôcť človeku, ktorý si sám nechce pomôcť. Celý život venovala Matthewovi svoje priateľstvo, lásku a sympatie, vedela, že to nestačí, no aspoň mu dala najavo, že nie je sám, že niekomu na ňom záleží, lebo hlboko v srdci tohto problematického chlapca sa skrýval talent.

Teraz mu to však sťažila a bála sa, že bude sklamaný, bude mať pocit, akoby ho opustila. Zdalo sa jej, že je do nej zaľúbený, a ona uzavrie skvelé manželstvo s mužom, o akom sníva každé dievča.

Ach, život je niekedy krutý. Čo bude s Matthewom…?

Clarissa sa tešila na budúcnosť, hoci vedela, že on nebude jej súčasťou. Mladá dáma z dobrej rodiny sa nemôže vydať za mladšieho syna zemana, syna bez majetku, nemal by sa s ňou kde usadiť, nemal by ani prostriedky, aby sa o ňu postaral tak, ako bola zvyknutá. Navyše nevedel by zaistiť budúcnosť ani ich deťom. Možno to vyznieva vypočítavo, ale tak to v spoločnosti funguje.

A ona je mladá, chce všetko, čo jej svet môže ponúknuť. Je to plytké? Určite nie. Budúcnosť nepríde len tak, človek ju musí sformovať do čohosi, čo mu prinesie stabilitu a istotu, ale aj šťastie.

A ona túžila, aby sa z nej stala grófka Strattonová, už len pri pomyslení na grófa ani nedýchala. Aký je príťažlivý, prívetivý, šarmantný! Pri čaji pred dvoma dňami sa správal veľmi spôsobne, rozprával sa nielen s jej rodičmi, ale aj s jej dvanásťročným bratom Georgeom. No keď sa zhováral s ňou alebo počúval, čo hovorí, cítila, že ju vidí, že ju počúva. Videla, že sa mu páči, obdivuje ju, a pôsobilo to prirodzene. Namýšľa si, že aj ona ho očarila…? Verila tomu.

A predsa pred pár minútami zúfalo túžila, aby ju Matthew pobozkal. Aj ona ho chcela pobozkať. V poslednom čase si uvedomila, že aj jej city k nemu sa menia, a nebola k sebe dosť prísna, aby ich potlačila, prv než sa vyvinú do niečoho, čo by ju znepokojilo. Vždy ho mala rada, bol to jej priateľ. A teraz ho tak trochu ľúbila. A ak mala byť k sebe úprimná, ľúbila ho viac než trochu.

Bol štíhly, ale silný, nie veľmi vysoký. Vlasy tmavé, do čela mu padala kučera. Tvár úzka, hranatá, skôr zaujímavá než pekná. A často sa mračil, niekedy dokonca pôsobil nevľúdne, hoci občas mu výraz tváre celkom zmenil úsmev, a vtedy vyzeral neodolateľne príťažlivo. Zuby krásne biele, a tie tmavé oči! Clarisse sa občas zdali bezodné. A celkovo sa jej zdalo, že je tak trochu ako špička ľadovca, tak ho raz opísala jej guvernantka – Matthew Taylor dovolil, aby svet videl iba malú časť z toho, čo bolo v ňom.

Protirečivý, zmučený chlapec, samý problém. Niekedy by ním najradšej zatriasla, ale mala ho rada.

„Matthew." Zastala a obrátila sa k nemu, už boli blízko domu. Tu by mal odbočiť a vrátiť sa domov. „Si akýsi zamĺknutý."

„Ani ty nie si práve zhovorčivá," namietol.

„Myslíš, že robím hlúposť?" Zrazu sa spýtala. „Keď sa vydám za muža, ktorého vôbec nepoznám? Mám len sedemnásť rokov, väčšina dievčat v osemnástich iba debutuje v spoločnosti. Urobím chybu?"

„Ach nie, Clarissa!" Zdvihol ruky. „So mnou to vôbec nesúvisí. Ty sa musíš rozhodnúť – a mali by ti poradiť rodičia."

Ešte aj teraz si hlúpo želala, aby ju chytil za plecia, privinul si ju a… aby jej povedal, nech to nerobí.

Ale nadovšetko po tom túžila – ak prijme žiadosť o ruku grófa Strattona, určite sa z toho bude tešiť. Je to najkrajší muž, akého kedy stretla – hoci koľko tých mužov stretla okrem susedov?

„Máš pravdu." Ľútostivo sa naňho usmiala. „Prepáč. Prídeš na moju svadbu?"

„Nie," vyhlásil bez váhania.

„Nie?" prekvapene zdvihla obočie. „Prečo nie?"

„Clarissa…" viac nepovedal.

Veľmi sa jej to dotklo, áno, chápala ho, no zároveň sa jej uľavilo, že tam nebude.

„Keby si bol žena, musel by si byť tam," podotkla. „Bol by si mojou družičkou, potrebovala by som ťa, aby si mi držal rukavičky a kvety."

„Nie som žena," poznamenal.

„Nie." Rozochvene sa zasmiala. „A vyzeral by si hlúpo, keby si mi držal kytičku. Bože, mám pocit, akoby sme sa lúčili. Ale nelúčime sa, však?"

Nadýchol sa, akoby chcel odpovedať, potom mierne pokrútil hlavou a zostal ticho. Vyzeral, akoby sa chystal usmiať, no iba sa zamračil.

Otvorila ústa, zdalo sa, že aj ona chce niečo povedať, no zistila, že nemá čo dodať, a tak ich zatvorila.

Doteraz nikdy nemali problém nájsť slová. Až do tejto chvíle.

Zvrtla sa a dlhými krokmi zamierila domov.

Bola to rozlúčka? Cítila, ako jej po líci steká slza.

Bola to rozlúčka…

A zajtra ju čaká nový začiatok. Pre ňu to bude začiatok šťastia na večné veky.

Kráčala ľahko, ale v duši mala ťažobu.

Čo prinesie zajtrajšok jemu?

1

1818

CLARISSA WAROVÁ, GRÓFKA vdova Strattonová, sa zhlboka nadýchla čerstvého vzduchu. Stála pri otvorenom okne vo svojej obývačke a vychutnávala si ten blažený pocit, cítila vôňu pokoseného trávnika siahajúceho až k hlbokej priekope, ktorá bránila zvieratám, aby sa dostali ďalej. Cítila vôňu lúčnych kvetov za priekopou, videla, že na lúke sa pasú ovce. Na potoku v diaľke sa trblietalo slnečné svetlo, slnko žiarilo aj na dedinu Boscombe na druhej strane potoka. Jestvuje na zemi krajšie miesto?

Ravenswood.

Domov!

Čosi celkom iné ako zhon a obmedzené obzory Londýna, kde strávila posledné mesiace, lebo tam priviedla svoju najmladšiu dcéru Stephanie, aby ju predstavila kráľovnej a smotánke. Musela sa s ňou zúčastniť na toľkých báloch, záhradných večierkoch, soirée a iných zábavách, koľko sa dalo zvládnuť za dvadsaťštyri hodín. Jarná spoločenská sezóna poskytovala množstvo

príležitostí na stretnutia s ľuďmi rovnakého postavenia. Málokedy mohla ráno polihovať v posteli alebo popoludní si čítať či vyšívať. Takmer nikdy nemohla stráviť večer v spoločnosti svojej rodiny. A po nociach si často užívala bály.

Teraz bola konečne doma a prvý raz, pokiaľ si pamätala, bola doma sama. Pravda, okrem sluhov, ktorí sa starali o hladký chod veľkého panstva, pracovali na gazdovstve a udržiavali park v bezchybnom stave. No v dome s ňou neboli nijakí členovia rodiny ani hostia. A zostane to tak aspoň najbližšie dva mesiace.

Cítila sa trochu previnilo, že sa z toho teší, pretože mala veľmi rada svoju rodinu a blízke priateľky. No niekedy túžila po samote, aby mohla byť len so svojimi myšlienkami. A po tých rušných mesiacoch v Londýne sa na to tešila viac než inokedy.

Okrem toho musela brať do úvahy fakt, že o pár mesiacov oslávi päťdesiatku. Hovorila si to, čo jej v poslednom čase hovorili nepríjemne často aj iní – päťdesiatka je len číslo, je taká stará, ako sa cíti, a deň po narodeninách bude taká istá žena ako deň predtým.

Päťdesiatka jej však pripomínala, že mladosť sa dávno pominula, tak dávno, až mala pocit, že to bolo v inom živote alebo sa to stalo niekomu inému. Jej deti už boli dospelé. Najmladšia Stephanie mala deväťnásť rokov. Clarissa bola v jej veku dávno vydatá. Keď mala osemnásť, narodil sa jej Devlin.

Pred šiestimi rokmi zomrel Caleb, náhle, na infarkt.

Ach, päťdesiat bolo oveľa viac než štyridsať. Alebo aj štyridsaťdeväť. Zdalo sa jej to rozhodujúce číslo. Pol storočia!

Ovca na lúke zamékala, keď jej ponad hlavu preletel vták. Vták sa usadil na kraji priekopy a drzo ovci vyspevoval, ľahostajný k nebezpečenstvu, ktoré predsta-

vovalo to oveľa väčšie zviera. Clarissa sa pri pohľade na ovcu a vtáka usmiala.

Nebola plačlivá ani sebaľútostivá z toho, že starne. Prežila v živote veľa šťastia a zrejme ho prežije ešte viac. Bola zdravá ako rybička, deťom sa darilo, z vnúčat mala radosť – zatiaľ boli štyri a mali sa narodiť ďalšie dve. Pippa a Lucas čakali prírastok po Vianociach, Ben a Jennifer takisto, no pre nich to bude prvé spoločné dieťa. Päťročná Joy bola Benova dcéra z prvého manželstva. Aj Clarissini rodičia sa tešili dobrému zdraviu. Jej brat George bol šťastne ženatý s jej dlhoročnou priateľkou Kitty, pravda, brat predtým ovdovel, aj Kitty bola vdova, ale teraz boli šťastní.

Clarissa mala teda veľa dôvodov na radosť. Pravda, jej dcéra Stephanie si veľmi neužila debut počas spoločenskej sezóny, ale aspoň ju uviedla do spoločnosti a určite jej zdvihlo sebavedomie, že ju požiadali o ruku dvaja mladí muži, obaja dokonalá partia, a obrátili sa, ako sa patrilo, na Devlina, Clarissinho najstaršieho syna, teraz grófa Strattona. Steph obe žiadosti odmietla, ale Clarissa si robila nádeje, že jedného dňa ju jej dcéra prekvapí a privíta žiadosť správneho ctiteľa. Koniec koncov nebolo by dobré, keby celý život zostala sama, hoci Devlin aj Gwyneth by sa tešili, keby ďalej bývala v Ravenswoode – aj ju o tom uistili, keď odmietla druhú žiadosť o ruku. Stephanie sa musí sama rozhodnúť, či sa vydá, alebo zostane slobodná.

Samozrejme, veľmi jej nepomohlo, že syn Owen takisto trávil spoločenskú sezónu v Londýne a užíval si ju s priateľmi, väčšinou so spolužiakmi z Oxfordu. Jedným z jeho priateľov bol aj Bertrand Lamarr, vikomt Watley, ktorý pred dvoma rokmi strávil s Owenom pár týždňov v Ravenswoode. Vtedy to bol príjemný mladý muž, vlastne ešte vždy bol príjemný. Tento rok prišiel do

mesta so svojou sestrou, dvojčaťom, lady Estelle Lamarrovou, a s radosťou ju predstavil Warovcom, na ktorých spomínal v dobrom. Bol to mladý muž, o akom snívajú všetky dievčatá! Vysoký, tmavovlasý, príťažlivý, šarmantný. Aj lady Estelle bola krásna. Chuderka Stephanie počas tých pár týždňov pred dvoma rokmi prežívala muky. Vtedy mala sedemnásť a bola presvedčená, že je najškaredšie dievča na svete. Vyhýbala sa krásavcovi, do ktorého sa očividne zaľúbila.

Chuderka Steph.

A nezmenila sa ani za tie dva roky – tento rok naňho reagovala rovnako, hoci ľahšie sa mu dalo vyhýbať v londýnskych davoch než v rodinnom sídle Ravenswood.

Tento rok sa zišla v Londýne takmer celá Clarissina rodina, len Ben zostal doma v Penallene s Jennifer a Joy, Nicholas, teraz plukovník, bol so svojím jazdeckým plukom kdesi v Európe, no čoskoro sa mal vrátiť do Anglicka a nastúpiť do Whitehallu k jazdeckej garde.

V mnohých smeroch to boli pre Clarissu krásne mesiace, vždy bola obklopená rodinou a priateľmi, zoznámila sa s novými ľuďmi – dokonca mala ctiteľa, ktorý prejavil záujem o manželstvo. Aj o tom uvažovala, ale keď Lucas, vojvoda Wilby, oznámil, že sa vráti s Pippou a deťmi do Greystonu vzhľadom na zdravotný stav svojej manželky, Stephanie využila príležitosť ísť s nimi a byť so sestrou počas jej tehotenstva, Clarissa odmietla pozvanie prísť za nimi po skončení spoločenskej sezóny, namiesto toho oznámila, že sa vráti do Ravenswoodu.

Rodina hromadne protestovala, lebo nikto iný zatiaľ nerozmýšľal, že sa vráti. Devlin a Gwyneth plánovali ísť po skončení zasadania parlamentu a sezóny so svo-

jimi deťmi do Walesu a chceli, aby Clarissa išla s nimi. Gwyneth ju uisťovala, že jej rodina sa veľmi poteší. Podotkla, že sir Ifor a lady Rhysová, jej rodičia a Clarissini najbližší susedia a priatelia, tam strávia asi mesiac. George a Kitty prosili Clarissu, aby zostala v Londýne trochu dlhšie a aby sa na leto vrátila domov s nimi. Owen sa šľachetne ponúkol, že matku odprevadí do Ravenswoodu a strávi tam leto, hoci ho tam inak nič neťahalo. Tento rok sa nemala konať veľká letná slávnosť – organizačný výbor vyhlásil, že je s tým veľa práce a slávnosť sa nebude konať každý rok.

Clarissa sa usmiala, keď počula dôvod – vraj veľa práce. Kým Caleb žil, vždy trval na tom, aby sa letná slávnosť konala každý rok, prípravy sú vraj také príjemné, že sa to nedá pokladať za prácu. Ale v tých časoch nejestvoval výbor, plánovanie a organizáciu mala na svojich pleciach Clarissa, pomáhali jej len sluhovia a deti, keď boli trochu staršie. Caleb iba platil účty.

Odmietla Owenovu ponuku a on sa usiloval, aby nedal najavo, že sa mu uľavilo.

Včera sa vrátila domov sama – samozrejme, sprevádzaná suitou sluhov a predjazdcov. Vnímala to ako príjemný zážitok, no bolo to čosi viac. Potrebovala si zvyknúť na fakt, že bude mať päťdesiat a vstúpi do novej životnej fázy – v skutočnosti do nej už vstúpila, lebo pred šiestimi rokmi ovdovela.

Nebolo to ľahké, keď prežila dvadsaťsedem rokov v manželstve. Trvalo dlhšie, kým si privykla žiť bez životného partnera, hoci to nebolo ľahké manželstvo. No existuje vôbec ľahké manželstvo? Nič to, onedlho oslávi päťdesiatku a je načase, aby si vychutnala slobodu.

Nebola osamelá. Lebo je rozdiel medzi osamelosťou a samotou. Teraz zistí, aké to je – byť osamelá, no nie

celkom sama. Nebude žiť ďalšie dva mesiace ako pustovníčka, kým sa z Walesu nevrátia Devlin a Gwyneth. Mala tu priateľov a známych, mohla ich navštevovať a oni mohli navštevovať ju. Mala povinnosti a nemienila ich zanedbávať, no nebude im venovať toľko času a dá si záležať, aby väčšinou bola sama so sebou. Bude to niečo celkom nové.

No chcela urobiť ešte čosi a dnes je na to možno správny deň – prv než stratí odvahu ako neraz v priebehu uplynulých rokov. Len nevedela, čo mu povie. Ale teraz mala zámienku – nie, dôvod –, aby ho navštívila. Ben a Jennifer čakajú dieťa! Pôjde sa s ním o tom porozprávať a zmieni sa aj o inom – ak vystihne správny moment a nestratí odvahu.

Aká len bola pochabá! Zvyčajne nebývala vystrašená ani nerozhodná.

Konečne sa odvrátila od okna a ľútostivo pozrela na hodiny na kozubovej rímse a na nočnú košeľu, stále sa neprezliekla. Dnes ráno sa dala rozmaznávať, raňajky si dala priniesť do svojej obývačky, nechcela sedieť v parádnom rannom salóne a dať sa obsluhovať mlčanlivým, pozorným majordómom a lokajom.

Prešla cez izbu, zazvonila, privolala komornú. Načase, aby sa obliekla a začala túto vzácnu medzihru osamelosti; môže byť sama sebou, môže si robiť, čo chce – bude raňajkovať každé ráno vo svojej obývačke, ak sa jej zachce.

Úžasné dobrodružstvo!

Matthew Taylor trávil ráno v dome plukovníka Wexforda kúsok od Boscombu. Plukovníkova slobodná sestra, ktorá s ním žila celé roky, sa práve rozhodla, že je načase vymeniť starý doškriabaný jedálenský stôl za nový.

„Hoci ho slúžka leští dva razy do týždňa a vždy je zakrytý plátenným a čipkovým obrusom, pán Taylor," vysvetľovala, „stále si uvedomujem, že je doškriabaný a sú na ňom fľaky. Keď máme hostí, vždy sa bojím, že niekto pri večeri nadvihne obrus a hostia uvidia, v akom žalostnom stave je doska, náš stôl bol pravdepodobne starý, už keď ho Andrew dal priniesť do svojho domu."

Priniesli ho, keď sa plukovník oženil. „Bola to pýcha a potešenie mojej nevesty a predtým jej matky," rozpačito vysvetľoval plukovník Matthewovi. „Nikto v celom pluku nemal taký veľký, taký nádherný stôl. Najmä nie prostý podporučík, vtedy som bol podporučík."

„Viem, že má pre teba citovú hodnotu, Andrew," dodala jeho sestra nežnejšie, „ale musíš uznať, že je čas zadovážiť si nový stôl."

„Keď to musí byť," sťažka si vzdychol a žmurkol na Matthewa. „Tak ho teda odmerajte, Taylor. Prue vám presne povie, čo chce, môžete nakresliť návrh a dať jej ho na schválenie. Veď kto som ja? Som len človek, ktorý zaplatí účet a bude jesť pri novom stole."

„Ach, nevšímajte si ho, pán Taylor," vyhlásila slečna Wexfordová. „Keby Andrew žil na Noemovej arche, pravdepodobne by tam sedel doteraz, spokojný, že ju dobre pozná."

Matthew odmeral stôl, zapísal si do notesa, čo presne si slečna Wexfordová predstavuje, a sľúbil, že na druhý deň sa vráti s nákresom, aby ho schválila.

Matthew Taylor bol dedinský stolár, býval v prenajatom byte a nad kováčskou vyhňou v Boscombe mal aj dielňu. Kováč Cameron Holland bol jeho priateľ, aj Oscar Holland, ktorý pred pár rokmi oznámil, že ide do dôchodku, a odvtedy takmer každý deň chodil do vyhne a zasahoval do jej hladkého chodu, ako tvrdil Cam –

dbal na to, aby všetko bolo v dobrom stave ako za jeho čias. Matthew radšej ani jedného nepočúval. Otec a syn sa poharkali, ba aj pohádali aspoň raz za deň, ale očividne sa mali radi a obaja boli vynikajúci kováči.

Matthew nebol ani zďaleka taký spoločenský, ale nebol samotár. Priatelil sa takmer s každým v dedine aj v okolí. Väčšina ľudí nevedela – alebo na to zabudla –, že sa narodil ako džentlmen a aj ho tak vychovali, že jeho brat je bohatý zeman a jeho majetky ležia asi pätnásť kilometrov od Boscombu, aj Matthew vlastní v susedstve majetok po starej mame, ale neusadil sa tam. Rozhodol sa, že ho prenajme, a jeho vedením poveril správcu.

Tu bol známy ako dedinský stolár. Miestnosti, v ktorých býval a venoval sa svojej práci, boli prinajlepšom skromné, ani nehovoriac o tom, že sa nachádzali nad vyhňou a ozýval sa v nich buchot z vyhne.

Matthew bol so svojím životom spokojný, možno dokonca šťastný, hoci šťastie vnímal ako čosi aktívne, premenlivé, a on mal pocit, že jeho život je ustálený. Spokojnosť ponúkala lepšiu alternatívu, hoci bol realista a uvedomoval si, že život nemožno mať vždy pod kontrolou a kedykoľvek môže narušiť dlhoročné zvyky.

Slečna Wexfordová chcela cifrovaný jedálenský stôl. Nebude to zodpovedať Matthewovmu vkusu, ale zákazníčka sa tak rozhodla a on jej dá, o čo ho žiadala, možno len zmierni výstrednejšie ozdoby. No urobí, čo je v jeho silách, aby jej vyhovel, aby nový stôl bol jej pýchou a aby z neho mala radosť.

Vrátil sa domov s hlavou plnou nápadov, dá ich na papier a zajtra ich ukáže slečne Wexfordovej. Vtedy si všimol, že pred dedinským hostincom stojí nenápadný ravenswoodsky koč. Aha, teda Warovci sa už vrátili z Londýna? Bude si musieť dávať pozor na prechádz-

kach po topoľovej aleji v parku, hoci verejnosť mala prístup do parku tri dni v týždni. Strattona – teda Devlina Wara – bolo často počuť, že on aj jeho manželka sa budú tešiť, ak tam kedykoľvek cez týždeň uvidia susedov, či už na prechádzke alebo na pikniku pri jazere. Zdalo by sa mu vraj sebecké, keby si nechávali tú krásu len pre seba.

Warovci sú slušní ľudia, premýšľal Matthew, keď stúpal po vonkajšom schodišti do svojich izieb nad vyhňou a počul rinčanie kladiva na nákove. Vôbec sa nesprávali povýšene. Pred rokmi by si aj želal, aby boli horenosi a mal dôvod na nenávisť, ale nikdy sa mu nepodarilo nájsť takú zámienku. Aj keby ju našiel, bolo by to z jeho strany nepekné a pod jeho úroveň.

„Pán Taylor," zakričal ženský hlas z ulice, keď otočil guľu na dverách a chcel vstúpiť dnu. Pri odchode nezamkol dvere. Nikdy ich nezamykal. V Boscombe nikto nezamykal dvere.

Ten hlas by spoznal kedykoľvek a kdekoľvek. S rukou na guli sa obrátil a pozrel dolu na grófku vdovu Strattonovú.

„Rozmýšľala som," pozrela hore naňho, „či sa s vami môžem porozprávať."

Videl, že je sama, hoci v hostinci bol zrejme kočiš, dával pozor na koč, popíjal pivo a čakal na svoju paničku. Komornú Matthew nezazrel. Samozrejme, nebolo to porušenie dobrých spôsobov, lebo Boscombe bol v mnohých smeroch čosi ako predĺženie Ravenswoodu, ale… Chce sa s ním porozprávať medzi štyrmi očami? V jeho byte?

„Smiem ísť hore?" spýtala sa, akoby počula, čo mu chodí po rozume.

„Nech sa páči," pozval ju a vošiel dnu, aby jej podržal dvere, a ona už stúpala hore schodmi a držala si sukňu